

פרוטוקול מס' 228

מישיבת ועדה הכלכלה
יום ד', י"ג בחשוון תשל"ז - 3.11.76, שעה 8.30

תחן:

חברי הוועדה:
פ. גרופר - מ"מ היו"ר
י. דוניצקי (יו"ר)
מ. דובלט
ע. הדן
א. זילברברג
א. לבנדאוץ
א. לבני
נ. קצב

מוזמנים: ה. שמעוני - חבר-הכנסת

ש. רותם - מנכ"ל מפעלי נייר חדרה
א. בינשטוק - מפעלי נייר חדרה
א. אספיץ - מנהל "אמניר"
ע. רסלר - מפעלי נייר חדרה
מ. אביאור - מהנדס ראשי, משרד המסחר והתעשייה
ד"ר שנהר - מנהל המעבדה לפיסיקה, משרד
המסחר והתעשייה
א. מוינוב - מנהל הרושוח לשמירת איכות הסביבה
מר ושאף - הרושוח לאיכות הסביבה

מ"מ מזכיר הוועדה: ד. שולביץ

רשמה: צ. ספרן

זכר היום: ניצול פסולת נייר לשם הסכון במטבע חוץ ומניעת זיהום הסביבה -
הצעה לסדר היום של חבר-הכנסת חביב שמעוני.

אני פותח את הישיבה.

היו"ר פ. גרופר:

יצול פסולת נייר לשם חסכון במטבע חוץ ומניעת זיהום הסביבה - הצעה לסדר היום של חבר-הכנסת חביב שמעוני

ח. שמעוני:

אין היום ספק בכך שאפשר לנצל את פסולת הנייר. יש מדינות שהלכו לאחוז גבוה יותר, יש - לאחוז נמוך יותר, אבל כמעט כל המדינות המודרניות, אפילו לעשירות יותר, מנצלות את פסולת הנייר בתוכן, גם אלה המייצרות תאית. בישראל צריכה התאית כולה לבוא מיבוא, שעולה במטבע חוץ יקר ביותר, מה גם שבישראל צריכה הנייר הנצלה מאד. אנחנו נמצאים בקטיגוריה של המדינות שבהן קוראים הרבה ואורזים הרבה. גם אם איננו נמצאים במסגרת של המדינות החשמליות הסובקות, צריכת הנייר לגולגולת לצורך אריזה היא מן הגבוהות ביותר בארצות הים התיכון, אם כי מסוכה מהצריכה באירופה וארצות-הברית.

לפי הנתונים שבידינו מגיעה כעת צריכת הנייר לרבע מליון טונות ומתוכם סמוחזרים בישראל כ-20%, דהיינו כ-50 אלף טונות. נשאלת השאלה מדוע לא להגיע להיקף המיחזור שתוכנן על ידי משרד המסחר והתעשייה בשיתוף עם המרכז לסיוע לתעשייה הזעירה.

על פי סקר שכונע על ידי מר עמנואל ענין בפברואר 1974 היתה התחזית שבשנת 1980 נגיע לצריכת נייר של כ-380,000 טונות שמהם אפשר יהיה להגיע לניצול של 35%-40%, דהיינו כ-170,000 טונות. במחירים שלפני שנה היה מדובר בחסכון של כ-30 מליון דולר.

מהן המגבלות שמגבילות כיום את ישראל בניצול הסיירבי של הפסולת הזאת? - הייתי אומר שישנם שלושה גורמים עיקריים: א) מערכת האיטוף. כיום מוסדרת מערכת האיטוף על ידי מספר אספנים, כאשר בראשם "אמניר" שהוא מפעל בת של מפעלי נייר חדרה. כשביקרתי במפעלי נייר חדרה לפני למעלה משנה נאמר לי שלא הגיעו לניצול אופטימלי של המפעל וניתן להרחיב את הייצור. מכל מקום הנציה היא בעיה של האיטוף. אחד הגורמים שאוספים נייר הוא הוועד למען החייל שיש לו איזו אופציה ציבורית לעשות זאת. אם הבנתי נכון, הוועד למען החייל אינו מאורגן כל כך טוב לענין זה. מאידך, בעיית המחיר שנותנים המפעלים שמשתמשים בפסולת הנייר גם היא אולי גורם קובע השלעצמו בכדאיות ההשקעה במערכת האיטוף. אם הדברים יילכו כפי שהם הולכים כיום - איטוף על ידי אספן אחד מרכזי ואספנים קטנים בלתי מאורגנים, ללא ציוד מתאים, ללא השקעות בציוד איטוף, ללא מערכת ניהול מסודרת - אין להניח שאפשר יהיה להגיע לאיטוף אופטימלי ואז נשאר בגדר התקדמות אטית ולא נמסס את הצפיות שבשנת 1980 נגיע ל-85% של ניצול פסולת הנייר.

אפשר לשפר את מערכת האיטוף ולי נראה - גם הסקר מרמז על כך - שגורם מרכזי באיטוף צריכות להיות הרשויות המקומיות, בין שהן ינצלו לצורך זה את מיכון ההובלה של מערכת איטוף האשפה שלהן ובין שהן יעשו זאת כאיטוף למען הגדלת הכנסותיהן; במלים אחרות - על ידי השתתפות במפעלים קיימים לעיבוד פסולת הנייר או אפילו על ידי הקמת מפעלים מקומיים לאיטוף, לפחות ליד הריכוזים האוכלוסייתיים הגדולים.

בסקר השני שמר עדני היה שותף לו ב-1975 - סקר שהוזמן על ידי משרד הקליטה והמציב על אפשרויות של הקמת מפעלים כאלה ועל הכדאיות הכלכלית שלהם - נאמר שאפשר יהיה לנצל את כוח האדם שבא עם העלייה ולהפוך את הנושא לפרוייקט של קליטה עליה. דבר זה חשוב לאור הקשיים בקליטת עליה, בקליטת מדענים עולים ומהנדסים עולים. מחד, יכולה הקרן לתעמוקת עולים אקדמאיים לשמש גם מקורות מימון שיהיו מוכנים לנושא זה, ומאידך יכול נושא זה לשמש מקור תעסוקה. אין כל ספק שיש בכך כדי להביא להגברה משמעותית של מערכת האיטוף.

שמעוני:

מובן שהבעיה היא תמיד בכדאיות הכלכלית
ל האיסוף ובסופו של דבר הגורם העיקרי באיסוף יהיה הצרכן הקטן. גם
שאלה של טיב הפטולת היא שאלה שקובעת את כדאיות מיחזור הנייר. מאחר
שצלבן העניין אינו מוסדר נכנסת הפטולת של הנייר עם פטולת אחרת, דבר
מביא לאובדן איכות הנייר. לו היה הנייר נאסף במיכלים מיוחדים, היה
טיב משתפר ומיחזור הנייר היה מביא למוצרי נייר שהם באיכות של נייר
טיבה אפילו, לאו דווקא קרטון.

כדי להביא את המערכת לכך שלצרכן הזורק
ז הנייר יהיה כדאי לנקוט באיזון שהיא פעולת איסוף נייר חשבה שיש לתת
רטיב המיכלים הללו. אם העיריות יעשו זאת בהקשר למפעלים חדשים או
פעלים קיימים, אולי יוכלו גם לתת הנחות במסי ארבוזה לשכונות שנערכו
איסוף הנייר. לצרכן הבודד זה היה משתלם, גם לעיריות היה הדבר כדאי
י היו מצללות את מיכון ההובלה שלהן ובסופו של דבר איסוף הנייר היה
טיב יותר גבוה ובכמות יותר גדולה.

הבינותי שבחל-אניב נעשה לפני מספר שנים
סיון לריכוז העניין וכל הגורמים עברו בתיאום יוצא מן הכלל והגיעו
איסוף טוב של הנייר, אבל היות ומערכת ההובלה ומערכת הניצול של פטולת
ו לא היו מסודרות נפטק הנסיון. בערים אחרות מגיעים לניצול נמוך
יותר. בחיפה הייתה תחיקה עוד פנימי המנדט המחייבת לשים את פטולת הנייר
מיכלים מיוחדים, אבל אולי דווקא חיפה היא הפחות מאורגנת מערים אחרות
תחום האיסוף. בחיפה חושבים שזו בעיה של משרד המסחר והתעשייה ולא
ווקה של הרשויות המקומיות.

נראה לי שכדי להסדיר את האיסוף בכל
מקומות דרושה תחיקה מרכזית ותחיקת משנה של הרשויות המקומיות.

(ב) מערכת העיבוד. יש, כמובן, בעיה של
יבוד והשאלה אם המפעלים הקיימים מספיקים כדי לעבד את האשפה בסדר
ודל של האיסוף כיום ושל איסוף אינטנסיבי יותר שעשוי להיות בעתיד.
פי עניות דעתי, על פי החומר שהיה מצוי בפני, אם יהיה עיבוד
ינטנסיבי יהיה צורך בהרחבת המפעלים או בהקמת מפעלים מרכזיים או
פעלים ליד הרשויות המקומיות.

(ג) גורם התובלה. אין לי ספק שאם לא
נצלו את מערכת ההובלה של הרשויות המקומיות וכל הסיכון שלהן לאיסוף
אשפה הרגילה - אם גשמת שניה, אם בנד בנד עם איסוף האשפה - מספר
מים ישנו או בחודש, תהיה זו השקעה גדולה מאד. נראה לי שבכל צורה
היא יהיו מוכרחים להגיע לניצול מערכת ההובלה של העיריות.

בסופו של דבר קיימת גם שאלת המדיניות
כלכלית של הממשלה. ככל שתהיה הכרה לגבי אי הכדאיות של הבאת התאית
ך יגבר הרצון, גם אצל היצרנים וגם אצל האוספים, לעסוק באיסוף הנייר.
ם הממשלה תתיר ללא הגבלות את הבאת התאית ותהיה התחרות במחירים,
היה הכדאיות של עניין זה מוטלת במפק. כל השתיה לגבי יבוא תאית יכול
הוות גורם מדרבן ומסדיף לכל הגורמים לעסוק באיסוף נייר והבאתו לסבב
לא יפול באיכותו מתאית מיובאת. יתרה מכך: אם נגיע למצב אופטימלי
נמחזר נייר מעל הצרכים השוטפים שלנו, תהיה אפשרות - כך הבינותי -
ייצא נייר מסוחזר. יהיה בזה חסכון רב במטבע חוץ, מה גם שכיום אנחנו
ייבאים תאית מסוחזרת ולא רק תאית ימודית של עץ.

אנחנו מדברים גבוהה על איכות החיים בארץ,
ל אקולוגיה. איסוף הנייר יביא לנו הרבה מאד רווחה בנושא זה. אם
היו מורגלים בכך תנועות הנוער, בתי הספר והאזרח המצוי נגיע לחסכון
ם בתחומים אחרים ונזכה לארץ-ישראל יפה יותר, נקיה יותר.

ד. אביאור:
הצריכה הכוללת של נייר בישראל ב-1976 צעה
בערך בין 250 ל-260 מיליון טון, מהם כ-110
מיליון טון ייצור סודרני וכ-50 מיליון טון יבוא.

כאשר אנחנו מדברים על סיחזור עלינו
להתייחס אל הכמות שאוספים ביחס לכמות שמייצרים בארץ, כי אפשר להגיע
למצב אבסורדי שאוספים בארץ יותר מאשר מייצרים בה. מבחינת החומר
שאוספים ומשתמשים בו כיום אנחנו מדברים על 20% - אולי קצת פחות -
מן הכמות הכוללת של 260,000 טון, כלומר סדר גודל של כ-50,000 טון.
כחצי מכמות זו הוא נייר עתון, היתר - קרטונים למיניהם וסוגי נייר
מטיב מעולה יותר שגם בהם יש הבדלי טיב המתבטאים בהבדלי מחירים.

סדר גודל המחירים נע כיום בין 300 לירי
ל-2,000 לירות הטובה. המחירים שמשלמים עבור ההחזר והפרשי המחירים
נובעים מטיב הנייר, מהצורה בה הוא מו"ן וכן הלאה.

כאשר אנחנו אוספים כיום 20%, אם כי יש
ארצות שבהן הגיעו לסדר גודל של 40%.

היו"ר פ. גרופר: איזה ארצות?

ד. אביאור:
הארץ שהגיעה לאיסוף מכטימלי, 35%, היתה
אנגליה בתקופת מלחמת העולם השנייה. הולנד
אינה רחוקה מאותם 35%. במספר ארצות באירופה המערבית אוספים הרבה יותר
מאשר אצלנו.

כאינפורמציה כללית: כאשר אנחנו רואים את
המבטימים על אגוז הנייר שבאשפה הביתית - אחוז שהוא יצויים גבוה יותר
בארצות מפותחות יותר מישראל - אנו לחשוב שאפשר להוציא את הנייר הזה
ולהשתמש בו. זה כלל לא פשוט ולשם כך יש צורך במתקנים מיוחדים, לאו
דווקא להפרדה עצמה אלא גם לשימוש אחר כך. נייר זה נכנס לקטיגוריה של
נייר מזוהם שהשימוש בו במחזור כלל אינו פשוט. בארצות-הברית יצא לפני
זמן קצר חוק האוסר סיחזור נייר מתוך אשפה מפני החשש שגם אחרי כל
התהליך עדיין יהיה הנייר מזוהם. משום מה אני חושב שמאחורי חוק זה
עומדים אינטרסטים ושהענין אינו פשוט כל כך כפי שהוא נראה על פני
השטח. העובדה היא שהחוק בתקבל ויכולות להיות לו השלכות רבות. לדוגמה:
אם מישהו בארצות-הברית אינו רוצה כל כך בסובתנו הוא יכול לסעון
שהיצרן הישראלי אורז את מוצרי המזון שלו בנייר מסוחר מאשפה ביתית
ולכן אין לתת ליץ לייבא לארצות-הברית.

צריך להיות ברור לחברי הוועדה שמסדר
המסחר והתעשייה מעוניין בהחלט בנושא זה וההתענינות מתבטאת בכך שמפעל
העוסק כיום בסיחזור מקבל מעמד של מפעל מוכר. גם ל"אמניר" יש מעמד
של מפעל מוכר עם כל מה שכרוך בזה. אנחנו משתדלים לכוון במידת האפשר,
אבל לתת לשוק החופשי לשחק במערכת המחירים של הסיחזור. אם עד לפני
זמן לא רב אסור היה לייצא נייר, הרי היזום השוק הזה חופשי ויש יצוא
של סוג מסויים, בעיקר של פסולת קרטונים שמקבלים עליהם כ-50 דולר לטונה.

הוגשה בקשה לקרטליזציה של אוספי הנייר,
אבל אנחנו מתנגדים לה כי אנחנו חושבים שקרטליזציה תהיה לרעת הענין.
נתקלנו בתופעה שפרט למקרים שלוחצים המחיר הוא יותר מדי כלפי מטה,
ובר שמקטין את כדאיות האיסוף.

איסוף נייר העתונים באמצעות הוועד למען
החייל נעשה על בסיס וולונטרי. קיימים הסכמים בין המפעלים הרוכשים
לבין הוועד למען החייל וקיימים הסכמים בין הוועד למען החייל לבין
הרשויות המוניציפליות, אבל הכל על בסיס וולונטרי. לשאלה אם
האזרח יביא את חבילת העתונים למיכל המיוחד או אם יזרוק אותה לאשפה -
פה ניתן לעשות הרבה על ידי הגברת המודעה אצל האנשים באמצעות תעמולה

אביאור:

פרסומת.

דרניצקי (יורין):
מה מחיר הנייר לאחר שעבר תהליך מיחזור
בהשוואה למחיר נייר שמיובא מחוץ-לארץ
בכמה יתבטא החסכון הלאומי?

אביאור: אגיע גם לזה.

גם בעיית התחיקה, שהעלה חבר-הכנסת שמעוני,
הטלת העניין על הרשויות המוניציפליות גרונה אצלנו, אבל הנושא החשוב
גלל בעיית פרודוקציה - השקעות בטפחות. אם מטילים על הרשויות המוניציפליות
פעול בתחום זה, פירוש הדבר מיכלים נוספים, איסוף נוסף, מערכת נוספת
שוללת כוונת וכל זה מצריך השקעות נוספות. הרשויות המוניציפליות
וענף שאם משרד המסחר והתעשייה בא אליהן בהצעה כזאת עליו לתת להן את
הקצ"ב.

לפני זמן לא רב בדקתי את בעיית האיסוף
שניצריה, שהיא ארץ נקיה מאד והציבור מחונך בה לנקיון, אבל גם שם
תקל האיסוף הוולונטרי בבעיות שהעיריות לא הצליחו להתגבר עליהן עד
יום. עיריית ברן ועיריית ציריך ניסו לארגן את האיסוף וזה עולה להן
ון תועפות. כשאלתי מדוע בכל זאת מטשטים באיסוף השינוי שבימים טרופיים
לה אמור להראות לציבור שניתן לו לבזבז, ולפרוץ שהאיסוף אינו כלכלי.
נחנו טוענים שהחייב להיות כלכלי למשק המדינה וזה חייב להיות כלכלי
יצרן שצריך להשתמש בחומר זה ושמגבל באפשרויות המחיר שהוא יכול להשיג
בזר.

לשאלה הטפציפית כמה ניתן לחסוך: אם נסתכל
ל מחיר התאית נראה שהוא עבר הפוכות רבות. כיום הוא נע בין 250 ל-
35 דולר הטונה.

קטלר: מעל 400 דולר בממוצע.

אביאור: אל תשכח שבנייר ממוחזר אינך יכול לחזור
ולייצר נייר מכל סוג שהוא. רמת הטיב והאפשרויות
וגבלות למדי. אם היה צריך לייצר את נייר העתון כולו מתאית מיובאת
יה צריך לשלם עבור חומר הגלם 400 דולר לטונה.

הדר: אתה טוען שבנייר ממוחזר אתה יכול להשתמש
לסוג מסויים בלבד. תן לנו תאית שהיא
קוויוולנטית לאותו סוג מסויים.

אביאור: אתיחם לנייר עתון. התאית המיובאת לנייר
עתון היא במדר גודל של 250 דולר הטונה.
מטבע חוץ - אם נדבר על ברוטו - זה פחות או יותר החסכון לטונה, כי
שמשים בנייר ממוחזר שעברו משלמים בלירות ישראליות.

מריצוב: אין ספק שלמייאקוץ פסולת ככלל ולמיחזור
נייר בפורט חשיבות סביבתית רבה. בדקנו את
ושא מיחזור הפסולת הביתית ולפי הערכותנו אנחנו מבזבזים כרגע בין
8 ל-100 מליון דולר בחומרי גלם שצריך לייבא מחוץ-לארץ. במקום שנמחזר
ת הפסולת אנחנו זורקים אותה למזבלות וגורמים למטרדים.

הדר: מה הכמות?

מריצוב: כמליון טון לשנה. מלבד זה יש עוד 3-4
מליון טון פסולת חלקית שגם היא מנוזבת

רונה.

א. מדיניות:

רצינו להקים פרויקט ניסויי ליד מפעל פטולת קיים כדי להפריד את הפטולת הביתית למרכיביה השונים, אבל לצערי הרב לא קיבלנו עד היום את המשאבים.

ההפרדה במקור היא קשה, אבל מספר מדינות מעודדות את ההפרדה במקור על ידי כך שהן מקימות מפעלי איסוף בערים השונות ומטכסדות את האנשים שמביאים את הנייר. בדורם אפריקה ובמקומות אחרים באים האנשים עם הנייר למקומות האיטוף ומקבלים במקום את החסורה. דבר זה מעודד את האיטוף. משקיע יהודי מדרום אפריקה, שמפעיל מערכת כזאת בדרבן, ניהל משא ומתן בעניין זה עם משרד המסחר והתעשייה. הוא היה מוכן לבוא ארצה בחנאי שאם לא יוכל לטכנור את הפטולת בארץ במחיר שהוא פחות מ-10% מן המחיר הניין-לאומי, יתנו לו אישור לייצא. אישור זה ניתן לו והוא מקווה לבוא ארצה ולהקים את המפעל הראשון בירושלים.

ב. אביאור: הוא לא קיבל אישור ולא יוכל לייצא.

א. מדיניות:

אנחנו מתנגדים בהחלט לנזשא הקרטל. אנחנו חושבים שהמחיר שחברות הנייר משלמות חשוב לנזשא זה. עם כל החינוך והתעמולה צריך לשלם מחיר גם לוועד למען החייל, גם לבתי הספר. זה התמריץ שיכול להיות לאנשים לאכוף את הנייר.

פעלנו גם במסגרת המערכת הממשלתית שהיתה מאד מוזנחת. משרדי הממשלה התקשרו עם קבלן לאיטוף נייר שנתן מחירים נמוכים מאד ולא אסף את הנייר כפי שצריך היה לאמוף אותו. ועדת הייעול הביין-משרדית נכנסה לעביר הקורה, הוציאה מכרז חדש ואנחנו מקווים שהאיטוף במשרדי הממשלה יהיה הרבה יותר רציני ממה שהיה עד עכשיו.

מר רשף:

אסקור את מערכת האיטוף הארצית: הוועד למען החייל פועל במסגרות מחוזיות כאשר החלוקה למחוזות היא פרי ההסטוריה. לדוגמה, רמת-גן וחולון שייכות משום מה לירושלים. הוועד למען החייל בתל-אביב עם כמה ישובים שבמדינתם פועלים כגוף עצמאי ומספקים את הנייר לבית-החרושת מאי בנתניה, כאשר מיכלי הנייר באותו אזור הם בבעלותם. בכך הם שונים מן הוועדים למען החייל בשאר אזורי הארץ. למעט באד-שבע שפועלת באותה צורה. שאר הוועדים פועלים באמצעות אמנין, כאשר ברוב המקומות חלק מן המיכלים, או רובם, שייכים גם כן ל"אמנין", שמשלמת תמורה לוועדים עבור זכות השימוש בשטח. ברוב המקומות משתמשים לאחר שעות העבודה ברכב העיריות לאיטוף הנייר מאותם מיכלים, זמיתאיים גם כן להרמה. כאמור, ברוב אזורי הארץ תלוי הוועד למען החייל ב"אמנין" ואילו בתל-אביב הוא יותר עצמאי בנושא זה וגם מקבל תמורה יותר גבוהה עמל-איטוף הנייר.

מלבד האיטוף מן המיכלים נעשה איטוף גם במשרדים ובמוטדות. במשרדי הממשלה פועלים שני גופים, שאחד מהם הוא משרד הבטחון. מחלקת המכירות ממזנה על שמירת כל הנייר ממערכת הבטחון, כולל זה ל"משרד הבטחון. המכירה נעשית באזור תל-אביב לקבלן סוויים. לעומת זאת הנייר בשאר משרדי הממשלה נמכר באמצעות משרד האוצר לקבלן אחד שזכה במכרז. כהערכת מינימום מדובר על כמות של 2,000 טון לשנה במשרדי הממשלה, כהערכת מקסימום מדובר על 5,000 טון לשנה. במשרד הבטחון לבדו מדובר על כ-2,000-3,000 טון לשנה.

לאחרונה נעשו ניסויים העולם במיונות בקשר

לאיטוף וולונטרי והפרדה במקור והמימציאים העיקריים מראים על כך שזו מערכת שאם אין בה זרימה מהתחלה עד הסוף היא נתקעת. הסוג מערכות כאלה החילו והפטיקו כעבור שלב מסויים בגלל קצר בדרך. מצד אחד היתה נכונות מצד התושבים לתרום, אבל לא היתה הערכות של המערכת לקלוט את הנייר ולכן לאחר הגל הראשון של רצון טוב נפסקה הזרימה והיה קשה לחדש אותה. מצד שני, גם כאשר המערכת היתה מוכנה, לא היתה קליטה מצד בתי-החרושת, המיכלים עמדו סלאים והאיטוף הופסק.

זר רשף:

בנסיון מסויים נבדקה הכמות הממוצעת של נייר שמיצרת משפחה והמימצאים הראו על כ-6 קילוגרמים לחודש. אם ניקח את התמורה שמשולמת היום בשוק עבור קילוגרם נייר, פירוש הדבר שכ-6 ק"ג לתודש יתנו למשפחה סכום של כ-2-3 לירות. כאשר מדברים על תמורה למשפחה באמצעות הורדת מסי ארנונה צריך לזכור מספר זה, כי להרבה אנשים, ביחוד המבוטסים שביניהם, תמורה זו אינה משמעותית והם רואים בעין יפה יותר את התרומה לוועד למען החייל.

ג. הדרי:

כמה נשאר לוועד למען החייל בעסקה זו?
אני לא יודע מה נעשה בוועד למען החייל בכל אזורי הארץ. באזור תל-אביב מטפל בזה בהצלחה אדם אחד שמפעיל בהתנדבות את כל המנגנון.

זר רשף:

כנאי להדגיש שישראל נמצאת במקום ה-18 בעולם בסולם הצריכה לנפש של נייר וקרטון מתוך 150-160 מדינות, כשארצות-הברית היא הראשונה. כלומר, בצריכת נייר איננו מן המפגרים בעולם. לשם השוואה: צריכת הנייר לנפש בשנה בישראל היא 75 ק"ג; ברוסיה - 30 ק"ג.

ד. רותם:

לא אחזור על הנתונים שהכאנו לכם ביחס לחסכון במסבע חוץ. גם על האספקט הכלכלי והאקולוגי נאמרו כאן דברים בצורה סמצה ולכן כדאי שנכנס לדברים תכליתיים - מה באמת קורה ומה צריך לעשות ואפשר לעשות.

הנושא של הוועד למען החייל עלה כאן בצורות שונות. צריך להיות לכם ברור: הוועד למען החייל אינו אוסף כלל נייר. זוהי שגיאה מקובלת בציבור. הוועד למען החייל עושה דבר גדול - הואנות את השם, אבל ייתכן מאד שאפשר היה להשתמש גם בשמות אחרים כמו בשם האגודה לארץ-ישראל יפה, האגודה למלחמה בסרטן ועוד הרבה אגודות. מה קרה בתל-אביב? הוועד למען החייל של אגודת תל-אביב החליט שרק הוא מטפל בנושא של הנייר ועשה הסכם עם בית-החרושת מאי בנתניה ששייך לתנובה. תנובה שילמה לוועד למען החייל מפרעה של כמה מאות אלפי לירות, הוועד למען החייל רכש כ-300-400 מיכלים והציב אותם באזור תל-אביב. בזה הוא גמר את חלקו. עשו מכרז לקבלן פרטי שעם מספר ערבים אוסף את הנייר מן המיכלים ומעביר אותו במשאית לבית-החרושת מאי. בית-החרושת מאי משלם כיום 280 לירות לטון לוועד למען החייל, כאשר הוא משלם את כל ההוצאה גם למכלן הפרטי שאוסף את הנייר. להוצאת 500-600 לירות לטון עם התנובה, מאי מייצר תבניות ביצים לפי שיטת קודס-פלוט, אם כן, מדוע שלא ישלם לוועד למען החייל 500 לירות לטון ו-1,000 לירות לטון כאשר אבי ואתם נשלם את סחיר הסובסידיה לביצים? הוועד למען החייל - שלמעשה אינו עושה שום פעולה תעשייתית איסופית - מקבל עבור שמו מעיסקה זו עם מאי כמליון וחצי לירות, לפי הערכתנו, ומחברת אמניר הוא מקבל 2 מליון לירות לשנה. לאמיתו של דבר מכמות שתי חברות אלה את כל הארץ. מאי מכמה את תל-אביב, באר-שבע, הרצליה וזה נעשה ישירות תחת השם של הוועד למען החייל, כאשר כל העבודה נעשית על ידי קבלן אחד.

האיסוף בארץ לא התחיל עם אמניר ולא עם הוועד למען החייל. הרבה שנים לפני כן היו מספר אספנים קטנים פרטיים שהיו מסתובבים עם סנדור ואוספים את הפטולה הטבעית שנוצרה בבתי-הדפוס בירושלים ובתל-אביב - לא אספו נייר עתון או קרטון - ואת הכמות שאספו היו מכניסים לשקים ומן השקים למפעלי קרטון קטנים באזור תל-אביב. כשאנחנו ראינו את הנושא הבינו שזו תעשייה, זו לא התחשבות. ראינו מה שנעשה בעולם ונכנסנו לנושא זה. עד היום השקענו כ-15 מליון לירות. ל אמניר 5,000 מיכלים שמפוזרים בארץ - כל מיכל עלה 1,000 לירות - לעומת 300 מיכלים שיש לוועד למען החייל. הוועד למען החייל יושב על השמנה, יושב בתל-אביב ולמעשה הקפיא את תל-אביב לאחרים ולכן אוספים

ש. רותם:

בתל-אביב חלק קטן מאד מפסולת הנייר שקיימת בה.

א. מרינוב:

עיריית תל-אביב לא הסכימה לאשר לוועד
למען החייל להציב עוד מיכלים. עכשיו הם קיבלו
אישור להוסיף 1,000 מיכלים.

ש. רותם:

אפילו כך, ההטבח הקיים של הוועד למען
החייל עם מאי מוגבל בזה שמאי הוא צרכן
של 6,000-7,000 טון נייר. אם יציבו עוד 1,000 מיכלים תהיה בעיה למי
למכור את הנייר ובאיזה מחיר, וקיימת כאן בעיה של מחיר. נכון אמר
מר אביאור שמבחינה כלכלית גרידא לא כדאי לאסוף פסולת נייר. ברוב
המדינות שאוספות פסולת או שאוספים אותה במקומות שקל לאסוף - במרכזים
של ייצור נייר - או שהדברים נעשים על בסיס מסלכת-עירוני. העירויות
פונות למשרד המסחר והתעשייה ומבקשות שישלמו להן, אבל גם מפעלי נייר
חדרה נמצאים כרגע במשבר ופונים לעזרה הממשלה. ובאותו זמן ש מפעלי
נייר חדרה פונים לממשלה, באותו זמן עליהם לתרום לוועד למען החייל
2 מליון לירות.

אלה שמתנגדים לקרטל לא עשו את הבדיקה
עד הסוף. לא פעם פורסם בעתונות חומר של משרד-המסחר והתעשייה שהנה
אנחנו מתקדמים לשילוב בשוק האירופי המשותף. השילוב אומר שהתעשייה
בארץ צריכה להיות בנויה כך שתוכל להתחרות במחיר הייצור שלה עם מחיר
הייצור של מדינות אירופיות סמוצעות. עשינו בדיקה עם אנשי משרד המסחר
והתעשייה כמה צריך לעלות טון פסולת של נייר עתון ויש לנו סיכומים בכתב
שאם מפעלי נייר חדרה צריך לייצר קרטון או מוצר אחר, הוא צריך להיות
מסוגל להתחרות נגד יבוא או יצוא לאירופה. אחת האפשרויות - לחפש את
הדרך שחומר הגלם יעלה במידה גודל דומה למה שעולה למפעל מתחרה שקונה
פסולת נייר באירופה.

נקודת המוצא של המחיר למוצר שנקרא פסולת
הוא אפס בכל העולם. ברגע שגמרו את השימוש הפסולת הופכת לחומר גלם
שערכו הוא אפס ומסנו אתה צריך להתחיל לבנות תעשייה. אמנר השקיעה
בענין זה 15 מליון לירות, כשיש הרבה תעשיות בארץ שגודל ההשקעה שלהן
הרבה יותר קטן, ואת זה אנשים אינם מבינים. אחרי נסיון של מספר שנים
ב אמנר אנחנו מעדיכים שהרבה יותר קשה להפעיל תעשייה כמו אמנר
מלהפעיל תעשייה של מפעל נייר או חבדוה בת יותר רציניות של התעשיות
שיש לנו. אנשים לא מבינים שזו מערכת מסובכת, מערכת שעובדת בתנאים
לא רגילים. חומר הגלם לא בא ממקום ייצור אחד, אלא הוא מפוזר וגאסף
על ידי אספנים שונים - אנשים, מוסדות, כל מיני גורמים - אם מאילת
או אם מקצה אחר של הארץ. אני לא מאמין שהוועד למען החייל היה מציב
היום מיכל בגליל אם היה צריך לעבוד על בסיס כלכלי. אמנר עשתה זאת
כי היא יוצאת מהנחה שמפעלי נייר חדרה הוא אמנם מפעל פרטי, אבל למעשה
הוא מפעל ציבורי מכיוון שאין אף בעל הון פרטי שהוא הבעלים הישירים
והמרכזיים של המפעל והמפעל בנוי על אלפי בעלי מניות.

הנחתה של משרד המסחר והתעשייה מראה שהעלות
של איסוף טון נייר עתון ל אמנר היא 630 לירות, עוד לפחות שאני צריך
לתרום לוועד למען החייל. כדי להתחרות בשוק המשותף צריכה העלות להיות
400 לירות לטון.

ח. שמעוני:

למה צריכה העלות להיות 400 לירות לטון,
כדי שתוכל לעבוד במחירי התחרות?

ש. רותם:

כי זה המחיר שמשלם מפעל קרטון בחוץ-לארץ.
אם לא נוכל להתחרות במחיר הנייר, לא נייצר
נייר ויצטרכו לייבא אותו. אם היינו נמצב כמו לפני חמש-שש שנים של מפעלי
נייר חדרה היתה הגנה ארטיפיציאלית נגד יבוא אפשר היה לומר שהיום

ש. רוחם:

הוא במצב שהגנת המכס שלו היא בין 10% ל-15%. אבל היום יכול כל יהודי ללכת לשוק ולקנות נייר בכל מקום שירצה, כך שמפעלי נייר חדרה אינו מוגן. בשוק המשותף יש לו הגנת מכס של 12% על יבוא נייר מסקנדינביה וכאן אנחנו פועלים בתנאים לא מוגנים לגמרי. על נייר עתון יש מכס של 100 לירות וזה לא נכון. המכס הוא 13%, אבל שר האוצר מוציא כל שלושה חודשים צו אדמיניסטרטיבי - בניגוד ללחץ משרד המסחר והתעשייה שחושב שצריכה להיות הגנה כמו למדינות העניות בשוק המשותף שיש להן הגנה של 12% - ומוריד את המכס ל-100 לירות. כלומר, הפרש של 400 לירות לטוב. לעתונות יש כיום מענק ליבוא נייר עתון. העתונות מקבלת סבסוד נטו - לא הלוואות - של קרוב ל-20 מליון לירות, חלקו על ידי ההפרש של הורדת מכס מלאכותית על המכס הקיים, חלקו על ידי ביטוח שעו הדולר ליבוא.

"מפעלי נייר חדרה" מייצר נייר עתון עם 40% פסולת נייר עתון ממוחזרת. הוצאנו הרבה על מתקן להוצאת דיו הדפוס מפסולת נייר העתון. מפעל משויצריה שהלך להשקיע במתקן כזה כותב במפורש "יש זמן של דבר, מבחינה כלכלית, חומר הגלם שבא לו מנייר עתון ממוחזר עולה לו כמו חומר גלם לו היה קונה אותו בסקנדינביה. היתרון היחיד לשויצריה וישראל זה ההפרש הדולרי."

השימוש בנייר עתון בארץ הוא בכמות של 40 אלף טון לשנה. עד עכשיו היה רובו מיובא, מכיוון שלא היה מי שייצר נייר עתון בארץ. "מפעלי נייר חדרה" מייצר בשלוש המכונות הקיימות שעובדות שבעה ימים בשבוע כל השנה. הציוד מנוצל בצורה שאינה קיימת בשאר התעשיות בארץ ואין שום אפשרות להוסיף במערכת. ייצורנו בזמנו 4,000-5,000 טון וזו אחת הסיבות שגרמה להחלטה לקנות מכונה רביעית. יחד עם המכונה הרביעית כושר הייצור של כל המדינה כיום הוא פחות מ-50% מן הכמות שהיא צורכת וזה אבסורד. המכונה הרביעית כמעט אינה עובדת היום מכיוון שמייבאים ולא קונים אצלנו, למרות שהמחיר שלנו נמוך יותר ממחיר היבוא. המחיר ש"מפעלי נייר חדרה" מקבל מן העתונים הוא המחיר המדויק שעולה לעתונים לייבא פחות 400 לירות של ההפרש שהם מקבלים על ידי ההקלה במכס. כלומר, אנחנו צריכים להתחרות במוצר בלי שום הגנה, אפילו ללא ההגנה המינימלית שיש לתעשייה האירופית.

ברור לנו שהמחיר שאנחנו דורשים עבור נייר עתון הוא לא יותר יקר אלא יותר זול. למרות זאת יש הגבלה עיקרית והיא: אם היו קונים יותר נייר עתון, היינו יכולים להשתמש יותר בנייר ממוחזר. אלמנט נוסף: פסולת של קרטון. אחוז פסולת הקרטון או ניירות גסים הוא הרבה יותר גבוה מהאחוז של סוגי נייר אחרים. המדינה מייבאת 90 אלף טון נייר לשנה לתעשיות קרטון גלי כמו קרצל, מיכלי כומל ופלרו בעין המפורז. אלה הם שלושה מפעלים במעבדים נייר לקרטון גלי ואריזות. כשני שלישי - ציוד הנקרא "לייזר" שזה נייר קראפט; כשליש נייר פלגטינג שזה קרטון גלי. במכונה החדשה שרכשנו, המכונה הרביעית, הצלחנו לייצר נייר גלי במאה אחוזים פסולת מקומית קרטונית שאת רובה אנחנו אוספים במסגרת "אמניו". אף אחד בארץ לא אוסף פסולת זו - לא אספנים אחרים, לא הוועד למען החייל, ו"מאי" לא משתמש בזה בכלל. את הנייר הגלי שאנחנו מוכרים לאובעה מפעלים שמשתמשים בו במחיר נמוך יותר מזה שבו הם מייבאים. ביבוא הם משלמים כ-2,900 לירות לטון, אנחנו מוכרים ב-2,400 לירות לטון. אחוז סוג פלוטינג ששוישים ממאה אחוז פסולת קרטונית מהווה כ-35 אלף עד 40 אלף מתוך הכמות של 90 אלף ואנחנו בסך הכל רוצים 20-25 אלף טון מתוך 35 אלף טון של פלוטינג, אבל גם את זה אנחנו לא מקבלים כי יש כל מיני אינטרסים.

המציאות בדרך כלל היא כזאת: כשאחת מתחיל במוצר חדש נוצר מצב טבעי שצריך להתגבר על רוטינה מסוימת בכל מה שקשור לספקים, ליבוא, לחדירה לשוק כי אף אחד לא מאמין לך שאתה שווה משהו. התחלנו, אם כן, לעשות נסיונות ואשונים ב"מיכלי כומל" בפיקוח מהנדס האריזות של המועצה לשיווק פרי הדו. הייצור הראשון היה בטיב טוב. בחודשים הראשונים לא חשבו אנשי קרגל שהם יכולים להשתמש בנייר ממוחזר לפלוטינג ומשכו אותנו כמה חודשים. אחרי ששמעו שהמועצה לוחצת עשו טובה והסכימו להיפגש איתנו. בפגישה הראשונה אמרו לנו: אנחנו בבעלות מפעלי נייר אמריקאיים ואין לנו שום אינטרס לקנות מכס נייר. אנחנו גם

ש. רותם:

לא מאמינים שאחם יכולים להתחרות בטיב. בלחץ הממשלה הסכימו לקנות מאחננו חמישה גלילי נייר. עבר חודש עד שניסו אותו ואמרו לנו שהם שולחים אותו לאמריקה לבדיקה. בינואר הפעלנו את המכונה הרביעית שלנו והיום אומרים לנו מקרגל שהנייר שלנו טוב והם רוצים לקנות אצלנו בצורה מסחרית. האמת היא שלפני חודש הזמינו 500 טון ועכשיו הם מסכימים לקנות 1,200 טון לארבעה חודשים.

היו"ר פ. גרופר: האם אחם יכולים לספק מסוג זה 20 אלף טון?

ש. רותם: 20 אלף - 25 אלף טון.

קרגל מבקשת 1,200 טון; "מיכלי כומל" רכשה עד עכשיו 1,000 טון והתחילו לדבר על רכישה של 5,000 טון לשנה הבאה. "פלרו" הזמין כ-1,000 טון והם מנהלים משא ומתן.

פ. גרופר: ואתה מדבר על פיטורי פועלים ועל זה שהמכונה אינה מופעלת.

ש. רותם: אני לא רוצה לפטר; הממשלה רוצה לפטר.

לאמיתו של דבר אנחנו עומדים כאן עם מוצר שהוא מאה אחוזים פסולת ואין בו אף גרם יבוא חאית. כיום אנחנו יכולים לספק 20-25 אלף טון ואולי בעוד שנה-שנתיים, כשנגביר את האיסוף, נהיה מוכנים לספק 35 אלף טון.

ע. הדו: 20 אלף טון אלה כמה הם שווים בדולרים?

ש. רותם: היום עולה טונה פלוטינג מיובא 300 דולר.

לנושא שנקרא איסוף: שמענו שאחד הדברים שקורים בארצות שונות הוא שאם גם מערכת האיסוף בסדר ומערכת הצריכה נחקעת אי אפשר להמשיך בזרימה והכל נעצר. ברור לכל שכדי שתהיה זרימה כזאת צריכה להיות חשייה ומכונה מספר ארבע היחה החשובה של "מפעלי נייר חדרה" לכיוון זה של יצירת חשייה שתהיה מסוגלת להשתמש בפסולת הנייר, כי אחרת לא היה לאף אחד טעם לאסוף פסולת נייר.

יש מוצר נוסף שהוא קרטון. בנוסף למה שמייצרים בארץ בשלושה מפעלים קטנים ובאיכות בינונית ונמוכה יש יבוא של כ-15 אלף טון קרטון באיכות קצת יותר גבוהה. מכונה מספר ארבע שלנו בנויה לכך והיא יכולה לייצר בארץ אחוז ניכר מ-15 אלף טון אלה. גם זה פוטנציאל שאינו ממומש והסיבה העיקרית היא ש"מפעלי נייר חדרה" אינו יכול להתחרות בשוק המקומי כאשר הוא מוצף. לכל מדינה מסודרת יש מערכת הגנה נגד היצף, גם בארצות-הברית, ואצלנו המערכת הזאת אינה מושלמת. גם בכנסת יש חוק בענין זה שמחכה כבר עשר שנים לטיפול. משרד המסחר והתעשייה מנסה כרגע לעזור לנו, על ידי האמצעים שבידיו, במניעת היצף, אבל היבואנים מצליחים לעקוף. נקודה זו מקשה גם כן על שימוש נוסף בפסולת נייר בייצור מקומי בארץ.

התוכנית לגבי מדענים ומהנדסים עולים זו אשליה. איסוף פסולת הנייר מופעל ברובו על ידי ערבים ואם לא יהיו ערבים חתיה בעיה.

שמענו כאן ממרינוב שיהודי דרום אפריקני מוכן להקים מפעל למיחזור. אני מוכן לשלם לו 10% מעל למחיר הבין-לאומי עבור פסולת נייר שהוא יאסוף וגם אז אני חושש שיפשוט את הרגל.

לגבי שיטוח האיסוף: שמענו שבארצות-הברית חוקק חוק שאינו מאפשר להשתמש בנייר שהוצא מהאשפה ויש בזה משהו. באוהיו, ברומא, במקומות שמרכזים את האשפה העירונית יש מחקן שמפריד את

רוחם:

כרזל, אח הזכוכית והנייר ובכל המקומות האלה הצליחו להשתמש בנייר שימושים שוליים לגמרי, כמו המוצר שנקרא נייר זפת. בארץ אין לזה שום יכוי. אנחנו בעצמנו העסקנו קבוצת עבודה בחיריה במשך כמה חודשים נסינו להפריד שם נייר, אבל הפסקנו גם בגלל הסיבה ההיגיינית.

חשוב שנדע: הסיכוי הרציני ביותר לשימוש זולת נייר הוא על ידי הפרדה במקור. אף אחד לא הזכיר שבשבדיה יצא ק במאי 1975 המחייב את האזרחים ואת העיריות להתארגן להפרדת הנייר האשפה במקור, ועשתה את זה ארץ שהיא "עניה" מאד ביערות. אבל אצלנו קרת הביטח לא תלך עשויה מטרים אלא תזרוק את הנייר עם האשפה כשמיכל נייר לא עומד ממש על ידה. אחוז הנייר באשפה הוא למעלה מ-25%. במקום הפעיל את כל התרגילים של הובלות וכלי רכב צריך להפריד במקור, להוביל מרכז קרוב יותר של מיון וריכוז בעיר שחשמש בזה כחומר גלם.

לחבר-הכנסת שמעוני: מכס על יבוא האית
ה צריך ממה שצריך להשיג. צריך להשיג מכס על יבוא נייר.

דרך אגב, מכיוון שמפעלי קרנל לא משחמשים דיין בנייר ואנחנו משיכים בינתיים לאסוף, ייצאנו עכשיו פסולת נייר. מרות ש"אמניו" השקיעה וייצאה היא לא מקבלת חמוץ עבור היצור כי כן וי החוק. זה לא נקרא תעשייה. לא מבינים שקוטון זרוק צריך לאסוף, הוביל, לכבוש וזו תעשייה. "אמניו" לא מקבלת שום חמוץ שיש כאן לגבי ל דולר יצוא אחד אלא אח השער הרשמי בלבד. ואני גם יודע למה אין מריץ: במפעלי קרטון-גלילי ~~הפריד~~ הזה הוא תוצר לונאי ואם יחנו חמוץ "אמניו" יצטרכו לתת גם להם חמוץ ומשוד המסחר והתעשייה אינו מעוניין.

הסכום של 2-3 לירות למשפחה רק מדגיש הנושא הזה חייב להעשות בהתנדבות וחייב להיות נושא של המדינה. אי אפשר קנות את האזרח כדי שיהיה לו כדאי לתרום, כי הערך הממשי של חומר זה וא נמוך מאד.

שמעוני:
מצד אחד אתה טוען שצריך להגביר את האיסוף על מנת להגביר את הייצור. מצד שני אתה ומד שיש לך עודפים של ייצור כי אינך מוכר את כל הסחורה שלך. האם דאי להגביר את האיסוף שעה שאינך מוכר עדיין את התוצרת העכשווית שלך?

נדמה לי שאתה אמרת לי כש גם אם ההפרדה ריכה להיעשות במקום כדאי בכל זאת להקים מפעל ליד מצבורי האשפה, דבר עשוי להקטין את ההוצאות, לפחות את הוצאות ההובלה.

לבני:
בווד שיש פה בעיה של חסכון במטבע וחפקידנו לדאוג שתחסכו.

אני יודע שיש הרבה שותפים לאיסוף פסולת נייר, אבל לשם של הוועד למען החייל יש השפעה פסיכולוגית. מאז ששמו ת המיכלים וואה כל אחד חובה לעצמו לזרוק בהם את הנייר כי הוא חושב בכך הוא תורם לוועד למען החייל. אני יודע שלוועד נשאר מזה מעט מאד.

גורפור: כ-3.5 מליון לירות לשנה.

רוחם: וכמה הוא משקיע בזה? המיכלים אינם שלו. הוא לא משקיע כלום אלא רק נוחן את השם.

לבני: יש לי הרושם ש"מפעלי נייר חדרה" אינו בנוי לאיסוף הנייר. אתם מפעל גדול עם גנונים לא קטנים וברור שיהודי קטן שהולך לאסוף מרוויח יותר מכם. שאלה אם אתם יכולים להתארגן בצורה אחרת, בלי כל הדברים שקשורים מפעל גדול, כדי לייצל את האיסוף.

איזה הסכם יש לכם עם הקיבוצים? האם אתם שלמים להם?

ש. רותם:

לא.

א. לבני:

אולי כדאי שמישהו יעשה לכם חלק מן העבודה ויקבל חשלום.

צריך לעודד את העניין בכל מיני כיוונים בחודעה הציבורית וזו התרומה העיקרית של הוועד למען החייל. כמויות הנייר הולכות וגדלות לא רק בגלל מספר המיכלים ברחובות אלא בגלל זה שאנשים חושבים שהאיסוף עוזר למישהו.

היו"ר פ. גרופר:

שאלה למשד המסחר והתעשייה: מפעל מקומי שלנו נכנס למצב כלכלי קשה, יש לו ייצור של עשרים וכמה אלף טון שהחלק הארי ממנו ממוחזר והוא צריך להסתובב חודשים על גבי חודשים - בגלל כל מיני שיקולים - ולעמוד על הברכיים לפני המפעלים כדי שיקנו ממנו. האם משד המסחר והתעשייה לא קיים במדינה הזאת? האם אין לו מה להגיד? אני מבין שצריך להמשיך לייבא ~~ממפעלים~~ לייצר בארץ הכל, אבל את מה שמצליחים לייצר מדוע צריך לייבא? משד המסחר והתעשייה מצווה על הנושאים האלה במדינה ואני דורש ממכם חשובה.

מכל מה ששמענו כאן על נושא האיסוף ברור שאפשר לייצל אותו על ידי תעמולה, פירסום, שיעורי אזרחות בבתי-הספר ומשד המסחר והתעשייה צריך להיות היוזם. פעולה כזאת יכולה לחסוך לנו הרבה מאד כסף ובשעה שאנחנו עומדים עם יד שלוחה לבקש מענקים ועזרה מכל העולם, בעיקר מארצות-הברית, אנחנו צריכים לעשות מה שאפשר בכוחות עצמנו.

צריך לציין שנושא איסוף הנייר נעשה צעד גדול קדימה, אבל יש עוד לשפור. גם העובדה שהוועד למען החייל נתן את שמו לנושא הזה חשובה מאד ויש לה אספקט חינוכי.

מאחר שתל-אביב היא אחד המרכזים החשובים לאיסוף הנייר וכפי ששמענו מר רותם לא ~~מצליחים~~ להשתלט בה על חלק גדול של פסולת הנייר צריך להסדיר גם את זה. ושוב דרושה כאן פעולה של משד המסחר והתעשייה. צריך להשאיר את השם של הוועד למען החייל, לתת לו את מה שמגיע לו, אבל להעביר את האיסוף לפסים של יתר יעילות.

ע. הדר:

(1) ייתכן שהוועד למען החייל הוא גורם מגביל מבחינת עידוד הנושא מבחינה מסחרית. כשמדברים על מאסה גדולה, כמו בתל-אביב, צריכה הפעילות לבוא על רקע יותר מסחרי. יש עניין דומה - נסורת. החקלאות נזקקת לנסורת. הנגר אינו זקוק לנסורת שבנגריה שלו והוא מטאטא אותה, אבל מכיוון שהחקלאות זקוקה לנסורת הזאת היא משלמת עבורה. אותו הדבר לגבי איסוף נייר - בוגע מסויים אחת חייב לעודד עידודי מסחרי. אני לא מציע למחוק את הוועד למען החייל, אבל צריך למצוא יותר את הצד העסקי של העניין.

(2) בהקשר למה שאמר חבר-הכנסת גרופר:

אינני יודע מה המצב של קרגל, אבל "מיכלי כרמל" נחקקים לפתחה של הממשלה פעמיים ביום. מדוע הם לא צריכים לקנות חוצרת מקומית אם היא לא סובלת מטיב? אפשר להכריח אותם לקנות את התוצרת המקומית כי הם חיים מידה של הממשלה.

(3) מאד נואה לי שצריך היה לחוקק חוק שמדבר על הפרדת הפסולת במקור. הייתי מציע לחבר-הכנסת שמעוני להציע הצעה חוק בעניין זה.

ח. שמעוני: הוועדה יכולה ליזום.

היו"ר פ. גרופר: הוועדה תיזום.

ע. הדר:

(4) לאנשי משד המסחר והתעשייה: לא ברור לי מדוע צריך לכפות על העוונים לרכוש את הנייר בחוץ ולא כאן על ידי הנחות שאחם נותנים להם למעלה מן המידה.

הדר:

(5) מה הסיבה שמנעו מהיהודי הדרום-

פריקני את הרשיון?

אביאור:

הוא לא מקבל רשיון יצוא כי לא נוחנים
ליצא גרוטאות ברזל - לא נייר - בגלל

וחה מדיניות.

הדר:

בא יהודי מדרום אפריקה ורוצה לסיין
פסולת. מדוע לא?

אביאור:

הוא קיבל את כל הברכות, אבל לא נתנו
לו דבר אחד: לא נתנו לו, כפי שביקש,
ייצא כל מה שהוא מסיין באם לא יקבל סחיר בין-לאומי בארץ. אמרנו לו:
גבי נייר, בבקשה; לגבי גרוטאות ברזל, לא, והוא הגיע להסדר עם מפעלי
לדה לנו.

מריצור:

לנושא ההפרדה במקור: אנחנו הולכים עם
המועצה המקומית יבנה לנסיון של הפרדה
מקור. יש שם ראש עיר צעיר שמוכן להיכנס לנושא זה. יהיה זה נסיון
ל הפרדת נייר, זכוכית ומתכת במקור, נסיון שהוא במסגרת משרד הפנים
ם המועצה המקומית.

אנחנו מוכנים לתת יד לכל הנושא של
חינוך והפרסומת. עשינו זאת בעבר עם מפעלי נייר חדרה ואנחנו מוכנים
המסיין לעשות זאת, כי יש לכך חשיבות גדולה. לבתי-המספר יצא חוזר של
נכ ל משרד החינוך והתרבות בעניין זה.

לנושא של החוק: לפני שמחוקקים חוק
ניי מציע שנעשה איזה פרויקט ניסויי ונבדוק אותו כי יש הסוין חוקים
לא מצליחים לאכוף אותם. איפה ציקה את כל השוטרים שיעברו בדשויות
מקומיות כדי להכריח את עקרת הבית להפריד את הפסולת במטבח הקטן שלה?

שמעוני:

ניקה לדוגמה את האגודה לתרבות הדיור
שעוסקת בשיפור פני הבתים והחצרות.
ש לה סגנון פיקוח ואם היא הייתה מקבלת השלום הייתה יכולה להיות פעילה
עניין זה. אתה חייב ליצור את המוטיבציה של היחיד למערכת ההפרדה
לאיסוף.

מריצור:

בשביל ההפרדה צריך לבנות תשתית.

לנקודה של הרשויות המקומיות: לרשויות
מקומיות אין מקום לאיסוף פסולת. נייר הוא חלק קטן מהפסולת המוצקת
הסצב הרבה יותר חסור בדברים אחרים. במרכז הארץ אנחנו יושבים למעשה
ול חבית של חומר נפץ בנקודה מסוימת. את חידיה הוחלט לסגור ואין לאן
סלק פסולת. אם לא נלך למיחזור של כלל הפסולת תהיינה לנו בעיות.

יו"ר פ. גרופר:

אבקש סמר אביאור שיענה לנו מדוע משרד
המסחר והתעשייה לא דואג ש-25 אלף טון

מייצרת אמניר ישווקו בארץ.

אביאור:

אין לי תשובה. לפי מיטב ידיעותי
העניין הוא בחוזים לזמן ארוך של היצרנים
וצריכים סחורה זו וזה הדבר שמעכב את כל העניין. אברוק.

כיוון שתמיד אנחנו גולשים לתחום הכללי
ל המיחזור הייתי רוצה שלא נשכח אף פעם, בכל התחומים של המיחזור,
הנושא חייב להיות כלכלי. הנה, זורקים זכוכית. מפעלי סמפו מוכנים
קנות היום תוספת של 5,000 טון זכוכית, אבל עצם ההובלה מן המרכז עולה

מ. אביאור:

הרבה מאד.

ש. רותם:

לשאלה אם כדאי להגביר את איסוף הנייר:
המציאות היא ש"אמניר" מגבירה את האיסוף
באוחם תחומים שהיא יכולה להשתמש. האמת היא שאם היינו יכולים לייצא
את הכמות של 20,000 טון פלוטינג היינו יכולים להגביר את האיסוף.
כרגע, בלי תמריץ, זה לא כדאי. זאח אומרת, אפשר לייצא עם מערכות גדולות
ועם כמויות גדולות, אבל בדרך כלל, מעשית, ברוב המדינות השימוש הוא
מקומי.

הקמת מפעל "אמניר" ליד מצבורי אשפה:

אין ספק שטוב להקים מפעל קרוב לריכוז אשפה עירונית בשטח שבו ניחן
להקים מחקן שאליו יגיע הנייר, ימויץ וייארוז. בחיפה נחנה לנו העיריה
חלקת קרקע קטנה ליד מכון דונולו ויש לנו שם מחקן לאיסוף נייר.

לגבי הוועד למען החייל: הוועד למען החייל

נוחן רק את השם. הוא לא עושה שום פעילות כלכלית אלא רק אוסף כסף.
"מפעלי נייר חדרה" לא אוספים את הנייר. במסגרת המפעל הזה הוקמה חברת
בח, "אמניר" שהיא יחידה סגורה לגמרי. הודעתו לוועד למען החייל שאם הם
מוכנים להיות אלה שיעסקו בענין, שיקימו חברה תעשייתית לאיסוף נייר.
נשמח לא לעסוק בזה, אבל אני לא מאמין שמישהו יהיה מוכן להרים את
הנושא הזה כלכלית. כל אלה שעוסקים בזה באופן עצמאי אוספים את ה"שמנת"
בתל-אביב. אף אחד לא ישים מיכל בישובים או במושבות. אני פונה לכל מי
שמוכן להרים יד ולעסוק באיסוף נייר באופן כלכלי שיעשה זאת. אני חושב
שרק "משוגעים" כמו "מפעלי נייר חדרה" עוסקים בזה. בחוץ-לארץ יש
אספנים פרטיים, אבל לכל חברה גדולה יש חברת בת שלה לאיסוף פסולת
נייר כדי להבטיח מינימום מסויים של זרימה וכדי שלא תהיה חלופה בלעדית
באספנים פרטיים שיום אחד יכולים להפסיק את הייצור שלה.

לגבי פירסום נוסף וחינוך בבתי הספר:

היחידה שעוסקת כרגע בפירסום זו "אמניר" והיא משקיעה בזה כסף. הוועד
למען החייל עושה מעט מאד. עשינו פעם אחת משרד בטלביזיה ולא המשכנו
כי זה עולה הון כסף. נדמה לי שזה אחד האלמנטים שהממשלה הייתה צריכה
לקחת אותה ביד. לפחות את הנושא של חינוך האזרח צריך להוריד מ"אמניר".
בקשר לבתי הספר ישבנו עם אלעד פלד, המנכ"ל לשעבר של משרד החינוך
והחברות ובאמת הוצא חוזה של המנכ"ל לבתי-הספר בענין זה שבו נאמר
שבתי הספר יקבלו תמריץ עבור איסוף הנייר. "אמניר" החחילה לאסוף
בבתי-הספר ונחתת המורה בצורה נייר ודברים אחרים. בא הוועד למען החייל
אל המשרד במחאה מדוע נותנים לנו לעשות דבר כזה.

אשר לייעילות ותנופה: אין סוף לייעול.

אני חוזר ואומר: הלואי ויהיה מישהו אחר שיהיה מוכן להתחרות בנו
באופן כלכלי.

לגבי משרד המסחר והתעשייה: כגורם העומד

מן הצד אני חייב להגיד שיש נסיונות של משרד המסחר והתעשייה לעזור
בנושא של 20-25 אלף טון. הצרה היא שהנסיונות האלה כבר אורכים שלושת-
רבעי שנה.

להנחות במכס שניתנות לעחוננים: משרד המסחר

והתעשייה נלחם בשו האוצר-פעל זה שהוא נוחן הנחות לעחוננים.

לישיבה הבאה נזמין נציגים של הוועד למען
החייל, ונציג של משרד החינוך והתרבות,

היו"ר פ. גרופר:

כי אלה דברים בסיסיים.

גם את מר עדני, שערך את הסקרים ומעודכן
בנושא זה.

ח. שמעוני:

בסדר, נזמין גם נציג של משרד האוצר ואת
כל הנוכחים היום.

היו"ר פ. גרופר:

הישיבה ננעלה בשעה 11.00